

A soproni zsidóság története

A soproni zsidó közösség története a középkorig vezethető vissza, jóllehet a város évszázadokon át korlátozta a zsidó lakosság letelepedését és tartós jelenlétét. Ennek ellenére időszakosan mindig éltek zsidók Sopronban, főként kereskedelmi és gazdasági kapcsolataik révén. A folyamatosabb, intézményes keretek között működő közösség csak a 18. század végén kezdett kialakulni, majd a 19. század folyamán vált igazán meghatározóvá. Különösen fontos fordulóponthoz jelentett az 1867-es emancipációs törvény elfogadása, amely a zsidó lakosság jogi egyenjogúsítását biztosította, és megnyitotta az utat a polgári társadalomba való teljesebb beilleszkedés előtt.

A környező falvakból és városokból érkező zsidó családok fokozatosan telepedtek le Sopronban, bekapcsolódva a város gazdasági és társadalmi életébe. Ezzel párhuzamosan megszilárdult a helyi zsidó hitközség működése is. A 19. század második felében a közösség saját vallási, oktatási és szociális intézményeket hozott létre: felépült a zsinagóga, működni kezdett az iskola, valamint különféle jótékonyági és segélyező egyesületek alakultak. A soproni zsidóság nyitott volt a modernizációra és a polgári értékekre, miközben vallási hagyományait is igyekezett megőrizni.

A közösség tagjai jelentős mértékben hozzájárultak Sopron gazdasági fejlődéséhez. A zsidó polgárok jelenléte nemcsak gazdasági, hanem kulturális és társadalmi értelemben is gazdagította Sopron életét.

A második világháború és a vészidőszak tragikusan vetett véget ennek a több évszázados fejlődésnek. A német megszállást követően, 1944. március 19. után Sopronban is gettót hoztak létre, ahová a város és környéke zsidó lakosságát kényszerítették. A gettót 1944. június 29–30-án számolták fel, majd 1944 nyarán mintegy 1 800 zsidó embert deportáltak Sopronból. Ez a helyi zsidó közösség szinte teljes megsemmisítését jelentette. Többségüket az Auschwitz–Birkenau koncentrációs és megsemmisítő táborba hurcolták, míg másokat különböző kényszermunkatáborokba vittek. Az áldozatok jelentős része már a megérkezés napján életét veszítette, a túlélők száma rendkívül csekély volt, és csak kevesen tudtak visszatérni Sopronba a háborút követően.

A holokauszt Sopron egyik jelentős polgári közösségét pusztította el, pótolhatatlan veszteséget okozva a város társadalmi, gazdasági és kulturális életében. A soproni zsidó temető és a zsinagóga épülete ma elsősorban emlékhelyként és történeti forrásként szolgál. A városi megemlékezések, kutatások és oktatási programok célja, hogy a soproni zsidóság története, kulturális öröksége és sorsa ne merüljön feledésbe, hanem a város kollektív emlékezetének szerves része maradjon.

(Fent) Készítette: Vitold Muratov – A feltöltő saját munkája, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=24872020>

(Balra) Készítette: Thaler Tamás – A feltöltő saját munkája, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=16010481>